

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛОКАЛЬНИХ РИНКІВ ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Ю.В. Прудніков, аспірант
Житомирський національний агроекологічний університет

Локальні ринки сільськогосподарської продукції являють собою специфічні утворення, в межах яких укладаються реальні угоди між конкретними учасниками. На відміну від абстрактних понять, таких як галузевий чи глобальний ринок, локальний ринок характеризується не тільки ustalеними формами взаємовідносин між покупцями і продавцями, але і певним соціальним капіталом учасників, відносно вищим рівнем довіри, і, відповідно, меншим рівнем ризику невиконання чи несумлінного виконання контрактів. Будучи більш інституціоналізованими (т.т. менш непередбачуваними), локальні ринки дозволяють мінімізувати не тільки транспортні витрати (оскільки пункти укладання угод розташовуються у відносній близькості до виробників сільськогосподарської продукції), але і транзакційні витрати, що зумовлене більшою інформаційною відкритістю внутрішнього ринкового середовища.

В контексті розвитку органічного виробництва саме локальні ринки мають відігравати провідну роль. Враховуючи той факт, що органічне виробництво переважно розвивається на підприємствах невеликого розміру і є досить витратним, чинник економії витрат

(транспортних, трансакційних, інших) перетворюється на надзвичайно важливий компонент конкурентоспроможності господарств.

Саме тому формування та ефективне функціонування мережі локальних ринків має забезпечити позитивний поштовх для розвитку органічного виробництва дрібними сільськогосподарськими підприємствами, зростання конкурентоспроможності підприємств галузі, рівня зайнятості в сільській місцевості та рівня продовольчої безпеки в країні. Крім того, локальні ринки, завдяки пріоритету персональної взаємодії учасників угод, дозволяють подолати інформаційну асиметрію у відносинах між продавцем і покупцем, що гарантує отримання продавцем справедливої ціни. В свою чергу, такі покупці як дитячі садочки, лікарні та інші освітні та оздоровчі заклади, гарантовано отримують якісну продукцію.

Персональна взаємодія учасників на локальних ринках також сприяє формуванню усталених довгострокових контрактів між виробниками та споживачами, що дозволяє розглядати ринки як певні кластери, що знижують ризики не тільки у сфері реалізації сільськогосподарської продукції, але і сприяють оптимізації виробничих програм сільськогосподарських підприємств.

Поряд з усіма зазначеними позитивними моментами, локальні ринки сільськогосподарської продукції також мають і недоліки, зокрема, недосконалу конкуренцію внаслідок формування монопольних бар'єрів, обмеження допуску на ринок продавців чи покупців з низьким рівнем соціального капіталу, слабкий інформаційний зв'язок та негнучку реакцію на зміни зовнішнього ринкового середовища. На нашу думку, подолання зазначених недоліків має відбуватися завдяки більш інтенсивному інформаційному середовищу у поєднанні з державною підтримкою розбудови ринкової інфраструктури.

Серед заходів інформаційного характеру варто зосередитися, по-перше, на запровадженні вимоги обов'язкового розкриття в мережі Інтернет актуальної інформації про цінові, якісні та кількісні параметри функціонування ринкового майданчика, на якому організовано реалізується сільськогосподарська продукція. Це означає, що кожний суб'єкт підприємницької діяльності, який організовує реалізацію сільськогосподарської продукції і отримує для цього певну земельну ділянку з комунальної власності, має відкрити та регулярно обслуговувати інтернет-сторінку, на якій відображатиме актуальну інформацію про ціни, якісні характеристики сільськогосподарської продукції, обсяги її реалізації на ринковому майданчику. Зауважимо, що в такі інтернет-звіти не потрібно включати імпортовану продукцію,

а також перероблену сільськогосподарську продукцію, що класифікується як продовольство, а лише таку, яка є результатом діяльності безпосередніх сільськогосподарських виробників.

Другим заходом інформаційного характеру, реалізація якого сприятиме вдосконаленню локальних ринків, є освітня діяльність. Безпосередні виробники сільськогосподарської продукції, їх асоціації, організатори ринкових майданчиків, власники об'єктів ринкової інфраструктури потребують додаткової інформації та нових знань про існуючі форми ринкової взаємодії, про переваги та ризики альтернативних механізмів господарської діяльності, про досвід функціонування успішних ринкових кластерів, кооперативів, асоціацій товаровиробників тощо. Крім іншого, важливим результатом освітньої діяльності має стати утвердження у практиці господарювання ustalених стандартів якості, що дозволяє формувати великі партії однорідної сільськогосподарської продукції, ринкова ціна якої зростає в рази.

Зрозуміло, що зазначені заходи можуть бути реалізовані лише за умови їх закріплення у відповідній державній програмі. Це ж стосується і третього напрямку вдосконалення функціонування локальних ринків сільськогосподарської продукції, що має вже не інформаційну, а цілком матеріальну природу. Мається на увазі державна підтримка розвитку мережі заготівельних організацій, зокрема, спеціалізованих на плодоовочевій продукції.

В Україні традиційно значна увага приділяється зерновому господарству та зерну, як основній позиції аграрного експорту. Водночас, виробництво, зберігання та реалізація плодоовочевої продукції поки залишаються поза межами державних інтересів. Зважаючи на великі втрати (близько 60 %) цієї продукції на шляху «від лану до столу», збереження хоча б половини цього обсягу значно підвищить добробут її виробників та споживачів.

Таким чином, локальні ринки варто визнати ефективним інструментом стимулювання розвитку сфери органічного виробництва. Вдосконалення системи локальних ринків сільськогосподарської продукції передбачає інтенсифікацію інформаційного забезпечення учасників ринкових угод, запровадження семінарів, тренінгів, обміну досвідом, підвищення середнього рівня якості продукції, а також розбудови мережі пунктів заготівлі плодоовочевої продукції.

Література

1. Лупенко Ю. О. Формування попиту та пропозиції на ринку органічної продукції / Ю.О.Лупенко // Органічне виробництво і

продовольча безпека. – Житомир: Полісся, 2013. – 492 с. – С. 5.

2. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: Закон України від 3 вересня 2013 р. // Відомості Верховної Ради. – 2014. - № 20-21. – Ст. 721.

3. Щодо механізмів стимулювання розвитку дрібнотоварного сільськогосподарського виробництва в Україні: Аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут Стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1552/>

4. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки: Проект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/system/files/Єдина%20комплексна%20стратегія%20розвитку%20сільського%20господарства%20та%20сільських%20територій%20на%202015-2020.pdf>